

Resultaten drie rondes Verbetertraject Verzorgend Wassen

In dit overzicht presenteert Zorg voor Beter de belangrijkste resultaten van de drie rondes van het Verbetertraject Verzorgend Wassen. Het eerste traject startte in mei 2008 en het laatste is afgerond in oktober 2009; elk traject duurde een half jaar. In totaal deden 55 teams van 22 verpleeghuizen, 1 verzorgingshuis en 3 verstandelijk gehandicapten organisaties mee. Vilans begeleidde het traject in samenwerking met LOCOmotion en HIP Hygiëneadvies & Infectie Preventie.

Introductie op het thema

Verzorgend Wassen is een andere manier van lichamelijke verzorging: er wordt gewassen met washandjes of -doekjes, geïmpregneerd met lotion. De speciale niet irriterende, verzorgende lotion vervliegt, waardoor afdrogen niet nodig is. Cliënten liggen hierdoor minder lang bloot, voelen zich fris en zijn minder uitgeput door de wasbeurt. Bovendien is het voor de medewerkers minder belastend. Zij hebben minder lichamelijke klachten en houden meer tijd over voor andere zorg. Door nú efficiënter en slimmer te werken kunnen organisaties ook in de toekomst blijven voldoen aan de stijgende zorgvraag en de gewenste kwaliteit leveren. Als er minder tijd nodig is om een cliënt te wassen, blijft er meer tijd over voor andere zorg. Tijd waaraan het normaal gesproken ontbreekt.

Doelen

Het Verbetertraject Verzorgend Wassen formuleerde de volgende doelen voor deelnemers:

- Minimaal 50% van de cliënten die voor hun dagelijkse verzorging (deels) afhankelijk zijn (mobiliiteitsklassen C, D of E), worden volgens de 'Verzorgend Wassen methode' gewassen.
- Kwaliteit van zorg (wat betreft lichamelijke verzorging) en tevredenheid blijft voor cliënten die gebruik maken van Verzorgend Wassen minimaal gelijk.
- Toename van de tevredenheid over fysieke belasting en tijd bij medewerkers die Verzorgend Wassen toepassen.
- Verzorgend Wassen is als onderdeel opgenomen in het beleid bij 75% van de deelnemende organisaties.
- Duur van de 'wasbeurt' zal met 25% verminderen, waarbij afspraken gemaakt worden over invulling van de vrijgekomen tijd.

Resultaten

- 85-100% van de bewoners wordt verzorgend gewassen. Alle deelnemende organisaties haalden ruimschoots deze doelstelling.
- Door verzorgend te wassen worden vaker volledige wasbeurten gegeven. Ook worden extra wasbeurten gegeven, zoals het wassen van het onderlichaam of het opruimen van het gezicht. Soms 3 tot 4 keer per dag.
- Niet alleen cliënten die voor hun dagelijkse verzorging (deels) afhankelijk zijn, worden verzorgend gewassen, ook zelfstandige cliënten gebruiken verzorgend wassen.
- De tijdsduur van een volledige wasbeurt nam met 15 - 25 % af. Een van de deelnemende organisaties zegt: 'Mijn medewerkers hebben door Verzorgend Wassen meer tijd voor andere zorg. Ze zijn veel minder gehaast en dat merken de bewoners. In verstandelijk gehandicapten organisaties is de tijdswinst wat lager, omdat transfers veelal noodzakelijk blijven.
- Alle deelnemers gaven de 'extra tijd' direct terug aan hun cliënten. Dit deden zij vooral door extra lichamelijke zorg te verlenen, zoals nagels lakken of een extra douchebeurt. In verstandelijk gehandicapten organisaties wordt vooral 's ochtends verzorgend gewassen.

- Bij de meeste organisaties bracht het Verzorgend Wassen rust op de afdeling tijdens het wassen; een effect dat vanaf het begin direct merkbaar was.
- Verzorgend Wassen biedt de mogelijkheid grotere spreiding in wastijden aan te brengen. Hierdoor worden cliënten vaker op hun eigen 'wenstijden' verzorgd. De zorg wordt hiermee meer vraaggericht.
- De huidkwaliteit van cliënten verbeterde. Opvallend daarbij is dat het gebruik van lotion en medicinale zalven minimaal gelijk, maar in veel gevallen fors afnam. Ook dit werkt tijdsbesparend.
- De beleving van cliënten (pijn, vermoeidheid en plezier) bleef minimaal gelijk of verbeterde. Datzelfde geldt voor de beleving van medewerkers.

Hoe zijn de resultaten bereikt?

- Alle deelnemende organisaties startten de implementatie met informatiebijeenkomsten voor medewerkers, cliënten en hun naasten. Organisaties organiseerden deze bijeenkomsten in samenwerking met de leverancier van de verzorgende doekjes en washandjes.
- Vóór de start deden de afdelingen nulmetingen, gericht op de tijdsinvestering en ervaringen met de traditionele manier van wassen.
- Tijdens het Verbetertraject ondersteunden de leveranciers de organisaties door middel van instructie en persoonlijke begeleiding.
- De afdelingen maakten van te voren afspraken over de invulling van de extra tijd.
- Tijdens werkconferenties vanuit het Verbetertraject wisselden de verschillende organisaties ervaringen uit en bespraken problemen met elkaar. Op die manier leerden zij van en met elkaar.
- Aan het einde van de pilotfase deden de afdelingen een effectmeting en stelden een verspreidingsplan op.

Geleerde lessen

- Belangrijk is dat zorgorganisaties zich realiseren dat passende begeleiding (vanuit de leverancier) bij de introductie, implementatie en follow-up (ook op langere termijn) een voorwaarde is om verzorgend wassen succesvol in te voeren. Het is daarom belangrijk het aanbod van de verschillende leveranciers op dit aspect te vergelijken.
- Introduceren van Verzorgend Wassen op de gehele afdeling blijkt effectiever dan te starten met een paar cliënten op een afdeling.
- Een duidelijke en onderbouwde argumentatie voor het invoeren van Verzorgend Wassen door het management werkt sterk bevorderend op de mate van acceptatie bij zowel medewerkers als bewoners. Een van de managers stelde: 'We hebben de vraag gesteld: "Waarom zouden we Verzorgend Wassen niet toepassen?" Er zijn immers meer voor- dan nadelen.'
- Het is belangrijk inzichtelijk te maken hoeveel extra tijd verzorgend wassen oplevert en vervolgens afspraken te maken met het team en met de bewoners hoe deze extra tijd wordt ingevuld.
- Cliënten en medewerkers zijn erg positief over verzorgend wassen. Een bewoner meldde: 'Moderne techniek, stom eigenlijk dat er zo lang met water, kommen en handdoek is gesleept.'
- Het werkt krachtig als 'ervaren organisaties' vertellen hoe zij één en ander hebben aangepakt. Dit helpt anderen die met verzorgend wassen willen starten.

Vervolg

Er start geen nieuwe ronde. Eind 2009 worden een film, een informatiepakket voor opleidingen, een pakket met tips en adviezen over 'verspreiden en borgen' en over financieringsmogelijkheden geproduceerd. Deze producten, andere instrumenten en goede voorbeelden zijn beschikbaar via de website van Zorg voor Beter. Kijk ook op <http://www.zorgvoorbeter.nl/aan-de-slag/kennisbank>.

Meer informatie

Voor meer informatie over het Verbetertraject Verzorgend wassen en de resultaten kunt u terecht bij Vilans, projectleider Herman Boers, e-mail h.boers@vilans.nl. Kijk ook op www.zorgvoorbeter.nl voor informatie over de andere onderwerpen.